

Udgivet 30. November 2011 |

Statusnotat **PLAN09**

Planlægning af det åbne land
i Skive Kommune

Interview med **Anders Rask**,
udviklingskonsulent med fokus på
by- og landskabsudvikling i Skive
Kommune

Multifunktionelle jordbrugslandskaber

De grønne felter markerer områderne i Plan09-projektet. Illustration: Bjar Skive Kommune

Af **Susanne Bøcker**, Dansk Byplanlaboratorium

Et bidrag til fornyelse af det åbne lands planlægning

Formålet med Plan09-projektet, omkring multifunktionelle jordbrugslandskaber, har overordnet været at bidrage til fornyelse af det åbne lands planlægning, med hensyn til planværktøjer og procesforløb. I projektet har borgerstyret landskabsplanlægning været afprøvet for fem lokalområder; Lihme, Rødding, Selde, Resen og Durup. Fokus har været på, hvordan borgerne, med input fra kommune og eksterne eksperter, kan støttes i udarbejdelsen af lokale udviklingsplaner og visioner for det lokale landskab, og hvordan dette arbejde kan indgå i det kommunale planarbejde for det åbne land.

Baggrunden for projektet handler om de udfordringer, Skive Kommune oplever med det åbne lands planlægning umiddelbart

efter kommunesammenlægningen, hvor de tidligere amters hidtidige opgaver nu skal løftes af kommunerne. Der er få eksempler på integreret planlægning i det åbne land, og det åbne land har endvidere sjældent været genstand for sammenfattende planlægning.

Evalueringer af projektet

Der er lavet flere evalueringer af **Plan09-projektet**. Fokus har især været på kommunens erfaringer med borgerinddragelsen i strategiarbejdet, hvordan udviklingsplanerne overgår til kommuneplanen, processen heromkring og hvordan vidensdelingen under Plan09 forløb.

Plan09 fortsat i DIAPLAN og andre projekter

Skive Kommune har valgt at føre Plan09-projektet videre i et nyt projekt,

som kaldes **DIAPLAN**. Under Plan09 arbejdede Skive Kommune med metoder og planprocesser, som overordnet har bidraget med sammenhæng mellem strategier og kommuneplan med udgangspunkt i det åbne land. DIAPLAN-projektet skal herefter forsøge at tilvejebringe modeller for fremtidens planlægning af det åbne land, og læner sig meget op af Plan09-projektets målsætninger. DIAPLAN er organiseret under Skov og Landskab, Københavns Universitet og løber indtil 2013.

”der kobles hele tiden nyt på de nye projekter, som er med til at udvikle på Plan09 projektet efter dets afslutning”

Udviklingskonsulent Anders Rask, Skive Kommune

Rødding by som også var med i Plan09, arbejder i dag på en brandingstrategi om landsbyen som attraktiv bosted ved Limfjorden. Skive Kommune arbejder i dag med brandingstrategien 'RENT LIV', der trækker på arbejdet fra Plan09 og bevirker at strategien opkvalificeres.

Skive kommune sikre hermed at arbejdet fra Plan09 videreføres og udvikles gennem indgåelse i nye projektsammenhænge. Rask siger: ”der kobles hele tiden nyt på de nye projekter, som er med til at udvikle på Plan09 projektet efter dets afslutning”. Rask siger endvidere til dette at: ”udviklingen

RENT LIV bogen. Foto: Thomas Køser

og forandringerne tager tid”, men at dette samtidig skal ses som en kvalitet, idet der er tid til at tænke sig om inden store projekter realiseres.

Udvikling forskellige steder i Skive Kommune medvirker også til en anerkendelse af, at det nytter noget til trods for at det kan være seje kampe at få noget igennem. DIAPLAN-projektet muliggør et fortsat fokus på Plan09 projektets målsætninger, og det er der behov for, siger Rask.

Borgerinddragelse

Skive Kommune prioriterer borgerinddragelsen. Navnlig fordi de efter Plan09 mener, den giver en nødvendig ekstra dimension i forbindelse med udviklingsarbejde og i udarbejdelse af kommuneplanen.

Kommunen fremhæver, at det især har været en succes under Plan09 at få fem borgergrupper med fokus på de fem førnævnte lokalområder til, i halvandet år at arbejde frivilligt. Selv om det også er ressourcekrævende at holde et engagement over så lang tid, for både borgere og kommune, er Skive Kommune meget glade for den kontakt, de havde og fortsat har til borgergrupperne.

Kommunen har også erfaret, at i forhold til et fremtidigt frivilligt engagement er det vigtigt, at de frivillige står tilbage med følelsen af, at deres arbejde nyttede noget, hvilket har gjort sig gældende for Plan09 i Skive Kommune.

Borgergrupperne fra Plan09 arbejder anderledes i dag i de enkelte lokalområder. Eksempelvis er den tidligere kernegruppe i Lihme delt ud i yderligere 10 undergrupper, som har dannet nye projektgrupper, hvor mange flere er involveret. Grupperne arbejder i dag ofte med planer i mindre skala, men disse er stadig en del af den større sammenhæng, strategierne fra Plan09 repræsenterer.

I forhold til at forankre strategiarbejdet, er det kommunens fortsatte ønske at have fokus på, hvordan der skabes bedre sammenhæng mellem egne erfaringer, eksterne erfaringer, forskellige fagligheder og borgernes input. Her er Skive Kommune allerede i gang med at udvikle og afprøve forskellige metoder og arbejdsgange. Kommunen har dog også erfaret, at det tager lang tid at udvikle metoder og nye arbejdsgange. Derfor er de glade for at være med i det nye DIAPLAN-projekt, der muliggør fortsat fokus herpå. Skive kommune mener, at de forskellige planniveauer spiller

bedre sammen i dag end tidligere, og i højere grad tilfører hinanden noget.

Overgang fra lokale udviklingsprojekter til Kommuneplan

Hvordan en god kommuneplan ser ud, er til stor diskussion internt i Skive Kommune mellem forvaltninger og afdelinger. Der er stor forskel på hvad de forskellige forvaltninger ønsker og prioriterer og stor variation i hvordan de forskellige opgaver skal løses, hvilket påvirker samarbejdet mellem de forskellige forvaltninger og i sidste ende udformningen af kommuneplanen. Som det ser ud nu, er der stor forskel på, hvordan input fra borgerne løftes ind i det politiske system alt efter hvilken forvaltning eller afdeling, man har med at gøre. Kommunens interne organisering gør, at der er udfordringer forbundet med forankring af forskellige processer i forbindelse med udarbejdelsen af kommuneplanen.

I evalueringerne af Plan09 er det fremhævet, at nogle af borgergrupperne, efterfølgende var uforstående over, at de ikke kunne genkende deres bidrag til strategiarbejdet i den endelige kommuneplan. Kommunen har taget evalueringerne alvorligt og arbejder på at forbedre dette - både ved at forklare processen bedre, men også ved at finde en model for, hvordan borgernes input bedre kan indarbejdes i kommuneplanen.

Rask fremhæver, at kommunen er blevet klogere på hvad der skal med i kommuneplanen, og hvad der i stedet kan løftes på projektniveau. F.eks. etablering af en ny rekreativ stiforbindelse fra landsbyen ud i det åbne land. Dette i forhold til at nå de kommunale målsætninger og i forhold til at opfylde borgernes ønsker. I den forbindelse siger Rask, at det vigtige ved borgerinddragelsen ikke ligger i, at borgeren får detaljeret kendskab til kommuneplanprocessen, men at planlæggere og politikere kommer ud til borgerne og engagerer sig i, hvad der optager borgerne.

At skabe ejerskab til kommuneplanen internt i kommunen og blandt borgerne fylder i det hele taget meget.

Fysiske realiseringer/forandringer

I øjeblikket er Skive Kommune i gang med at **byforny 4 lokalområder** med midler fra bl.a. staten: Slede, Lihme, Durup og Rønbjerg. Sidst nævnte deltog ikke i Plan09, men er udvalgt til at følge en tilsvarende proces om end denne er tilpasset på baggrund af erfaringerne fra Plan09. I kraft af byfornyelsesmidlerne, er der taget hul på arbejdet med fysiske forandringer. Rask

Illustration: Randers Kommune

Foto og illustration: Skive Kommune

fremhæver, at midlerne er hentet nemmere hjem, fordi der har foreligget en strategi, der blev til med Plan09- projektet.

Forskellige tiltag illustrerer i hvilken skala de fysiske resultater er realiseret indtil videre:

- En rekreativ forbindelse mellem Lihme og Gyldendal skal realiseres
- Opholdssteder i form af shelters realiseres ved Lihme by.
- Skive Kommune er begyndt at tegne detaljeret på jordbrugsparcer omkring Rødding
- I Selde videreføres en idé om et 'hotel', hvor socialt udsatte unge kan få et ophold og arbejde med det landbrugsfaglige omkring heste, lære hvordan man passer stier mv. I øjeblikket samarbejdes der med en advokat, om oprettelse af en selskabsform for hotellet, som skal ind under det kommunale system.

I Skive Kommune har de fået en del bevillinger gennem ansøgninger, som overordnet er med til at skubbe til udviklingen i den rigtige retning. Perspektiverne for mange af de fysiske forandringer er længere ude i fremtiden. Især tager det længere tid før fysiske forandringer kan ses i de større sammenhængende byfornyelsesprojekter, pga. lokalplanarbejdet

Midlerne til byfornyelse er der, men det er endnu for tidligt at se de fysiske resultater. Til trods for, at der endnu ikke er større fysiske forandringer, er bevillingerne med til at synliggøre over for borgerne, at der sker noget, og at det nytter at engagere sig. Det er i sidste ende med til at gøre, at borgerne stadig er engagerede i kommunens udviklingsarbejde, hvilket kommunen har stor glæde af.

Fokus på interne forhold i kommunen

Skive Kommune har haft rigtig meget glæde af, at åbne op og tage ekstern viden ind og lade sig udfordre. Kommune er også gennem Plan09-projektet blevet fortrolige med borgerinddragelsen. Det har medvirket til at kommunen nu har energi og overskud til at fokusere på det interne arbejde og se på nogle af de udfordringer, som måske er de største.

I Skive Kommune arbejder de mere projektorienteret og afdelinger og forvaltninger samarbejder på kryds og tværs. Eksempelvis samarbejder udviklingsafdelingen i Skive Kommunen meget mere med naturafdelingen, som er et udtryk for at der er sket en udvikling i arbejdsgangen internt i kommunen.

At projekterne er blevet større og mere komplekse gør, at der stilles helt andre krav til de involverede. Eksempelvis kan by- og

områdefornyelsesprojekter bruges til at illustrere kompleksiteten, ved, at så snart planlægningen bevæger sig uden for byzonen, er det nødvendigt at inddrage helt andre fagligheder i planlægningsprocessen. Det er vigtigt at de forskellige forvaltninger og afdelinger bruger hinanden internt i disse sammenhænge.

Internt i kommunen er der yderligere kommet større forståelse for vigtigheden i at møde op på workshops og lytte til de andre forvaltningers og afdelingers input. Det åbner op for gode diskussioner, som er med til at styrke fagligheden og skaber mulighed for mere helhedsorienterede løsninger, som kan medvirke til højere kvalitet i sidste ende.

DIAPLAN

Integrerede og dialogbaserede planprojekter i Kulturlandskabet

Efter Plan09 skal DIAPLAN skabe nye modeller for kulturlandskabets forvaltning og planlægning i kommunalt og regionalt regi, samt metoder til inddragelse af ejere og brugere. Formålet er generel videnopbygning, metodeudvikling og læring indenfor planlægning og forvaltning i det åbne land. DIAPLAN er organiseret under Skov og Landskab, afdeling fra By- og Landskabsstudier, og løber indtil 2013.

Professor Jørgen Primdahl og lektor Lone Søderkvist Kristensen leder programmet.